

PROGRAM
WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

Szkoła Podstawowa
im. Króla Jana III Sobieskiego
w Puszczy Mariańskiej

rok szkolny 2022/2023

**W wychowaniu chodzi właśnie o to, ażeby
człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem - o to, ażeby
bardziej był, a nie tylko więcej miał;
aby więc poprzez wszystko, co ma, co posiada,
umiał bardziej i pełniej być człowiekiem, to znaczy, ażeby również
umiał bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla drugich.”**

Jan Paweł II

Wstęp.

Pierwszymi wychowawcami dzieci są rodzice. Nauczyciele wspomagają ich wszechstronny i harmonijny rozwój, a uczeń akceptuje siebie i jest otwarty na potrzeby drugiego człowieka, żyje nie tylko z drugim, ale i dla drugich.

Wychowanie to proces wspomagania człowieka w rozwoju, ukierunkowany na osiągnięcie pełni dojrzałości fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej.

Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczenie i likwidowanie czynników blokujących i zaburzających zdrowe życie.

Profilaktyka winna wspomagać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Nie wolno ich rozdzielać, gdyż wychowanie musi posilkować się wiedzą, w której zapisane jest doświadczenie.

Podstawa prawna programu wychowawczo – profilaktycznego.

Zgodnie z art.26 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018r. poz. 996 z późn. zm.) szkoła 1 września 2019r. realizuje program wychowawczo-profilaktyczny obejmujący:

- 1) treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów,
- 2) treści i działania o charakterze profilaktycznym dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, przygotowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb i problemów występujących w społeczności szkolnej, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z 14.12.2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.)
2. Ustawa z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2021 r. poz. 1915 ze zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18.08.2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1449)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9.08.2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1309)
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14.02.2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 ze zm.)
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31.02.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604)
7. Ustawa z 26.01.1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. 2021 r. poz. 1762 ze zm.)
8. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka Powszechna z 1948 r.
9. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20.11.1989 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)
10. Ustawa z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.)
11. Ustawa z 29.06.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.)
12. Ustawa z 9.11.1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 276)
13. Ustawa z 29.06.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
14. Ustawa z 19.08.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685 ze zm.)
15. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.)

16. Wytyczne MEN, MZ i GIS dla szkół podstawowych, zbiór zaleceń uwzględniający sytuację epidemiologiczną COVID- 19 (źródło: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wytyczne-sanitarne-dla-szkol-przedszkoli-i-placowek--aktualizacja>)
17. Kierunki nadzoru właściwego kuratora oświaty w roku szkolnym 2022/2023
18. Statut szkoły

Program wychowawczo-profilaktyczny Szkoły Podstawowej imienia Króla Jana III Sobieskiego w Puszczy Mariańskiej został stworzony na bazie analizy obowiązujących aktów prawnych, statutu szkoły, analizy dokumentacji pedagogiczno-psychologicznej oraz analizy informacji o sytuacji wychowawczej klas, uzyskanych na podstawie ankiet, obserwacji, rozmów z uczniami, rodzicami, nauczycielami, ewaluacji wcześniejszego programu wychowawczo-profilaktycznego, wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora szkoły. Program jest spójny ze statutem szkoły.

Celem realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego naszej szkoły jest wspieranie wszechstronnego rozwoju osobowościowego uczniów w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej, aksjologicznej.

1. Założenia ogólne.

Zgodnie ze wskazaniami działalność wychowawczo-profilaktyczna w naszej szkole polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

- 1) fizycznej - ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
- 2) psychicznej - ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmocnieniu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności;
- 3) społecznej - ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
- 4) aksjologicznej - ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Nasza placówka prowadzi systematyczną działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły. Działalność ta odbywać się będzie w formie pogadarek, zajęć warsztatowych, treningów umiejętności, debat, szkoleń, spektakli teatralnych, festynów, a także w innych postaciach uwzględniających wykorzystywanie aktywnych metod pracy.

2. Sylwetka ucznia/absolwenta.

Uczeń kończący edukację w naszej placówce powinien:

- 1) być przygotowanym do życia w społeczeństwie i w rodzinie,
- 2) umieć porozumiewać się i współpracować z innymi,
- 3) znać historię swojej szkoły, jej patrona i swojego regionu,
- 4) znać i szanować historię, kulturę i tradycję narodową z jego regionalnym bogactwem,
- 5) być przygotowanym do samokształcenia i podjęcia dalszej edukacji,
- 6) umieć żyć w atmosferze tolerancji, szacunku i godności dla siebie i drugiego człowieka,
- 7) być kreatywnym, znać języki obce, umieć posługiwać się nimi i być przygotowanym do życia w zintegrowanej Europie,
- 8) umieć dokonywać wyborów i ponosić ich konsekwencje,
- 9) być wrażliwym na piękno przyrody i mieć poczucie odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego,
- 10) dbać o swoje zdrowie, znać swój organizm i zasady zdrowego stylu życia,
- 11) umieć posługiwać się różnymi środkami informacji i technikami informacyjnymi.

3. Zadania szkoły i opiekunów.

W zakresie działalności wychowawczej:

- 1) budowanie postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia;
- 2) kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu;
- 3) wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą, jej historią, znajomością osiągnięć patrona szkoły oraz społecznością lokalną;
- 4) rozwijanie i wspieranie w miarę możliwości wolontariatu;
- 5) kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami;

W zakresie działalności edukacyjnej:

- 1) rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów i wychowanków;
- 2) kształtowanie u uczniów i wychowanków umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji;
- 3) kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- 4) przygotowanie do samodzielnego życia w gwałtownie zmieniającej się rzeczywistości.

W zakresie działalności informacyjnej:

- 1) udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów
- 2) przekazanie informacji uczniom i wychowankom, ich rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom i wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*, zwanej dalej „ustawą”;
- 3) informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

W zakresie działalności profilaktycznej:

- 1) realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy;
- 2) przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;
- 3) kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków i substancji szkodliwych, przez uczniów i wychowanków, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych;

4. Cele ogólne.

Naszym celem jest:

- Wychowanie do życia w rodzinie i społeczeństwie.
- Kierowanie się miłością do ojczyzny, poszanowaniem dla polskiego dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym otwarciu na kultury Europy i świata,
- Kreowanie własnej osobowości; gotowość do samorozwoju oraz aktywność w zdobywaniu wiedzy.
- Komunikowanie się, współpraca z innymi.
- Uwrażliwienie na potrzeby osób niepełnosprawnych.
- Wychowanie dziecka tolerancyjnego, umiejącego nawiązywać właściwe relacje międzyludzkie.
- Kulturowanie tradycji rodzinnych, własnego kraju, regionu, poznawanie obyczajów innych narodów.
- Kształtowanie świadomości ekologicznych i zdrowego stylu życia.
- Kształtowanie wartości moralnych, społecznie pożądanych postaw i zachowań.
- Poznawanie i propagowanie postawy patrona naszej szkoły.

5. Cele szczegółowe.

W sferze rozwoju psychicznego:

- przekazywanie wiedzy i kształcenie umiejętności przewidzianych programem nauczania w stopniu, na jaki pozwalają zdolności i predyspozycje uczniów (usprawnianie nie zaburzonych funkcji, korygowanie nieprawidłowości, kompensowanie braków rozwoju psychofizycznego),
- wdrażanie do rozwijania zainteresowań i uzdolnień,
- stwarzanie warunków do poznawania otaczającej rzeczywistości,
- kształtowanie umiejętności:
 - ✓ uczenia się z wykorzystaniem różnych źródeł wiedzy i technik naukowych,
 - ✓ zastosowania wiedzy w praktyce,
 - ✓ wypowiedzania się i budowania struktur myślowych.

W sferze rozwoju fizycznego:

- kształtowanie sprawności fizycznej stosownie do możliwości ucznia (usprawnianie funkcji fizycznych, korygowanie nieprawidłowości rozwojowych, kompensowanie braków w rozwoju fizycznym),
- przekazywanie wiedzy na temat funkcjonowania organizmu człowieka, kształcenie nawyków troszczenia się o swoje zdrowie poprzez poznawanie zasad zdrowego stylu życia, (profilaktyka uzależnień)
- zachęcanie do swobodnej ekspresji plastycznej, ruchowej i fizycznej
- pomoc w poznaniu samego siebie,
- kształtowanie wrażliwości na uczucia innych,
- kształtowanie umiejętności:
 - ✓ wyrażania swoich emocji w sposób ogólnie akceptowany,
 - ✓ samokontroli,
 - ✓ dokonywania samooceny,
 - ✓ bezpośredniego i otwartego wyrażania sądów, oczekiwań, pragnień.

W sferze rozwoju aksjologicznego:

- kształtowanie umiejętności:
 - ✓ oceny własnych zachowań,
 - ✓ rozróżniania dobra i zła w sytuacjach codziennych,
 - ✓ wyznaczania sobie celów i dążenie do ich realizacji,
 - ✓ autoprezentacji
- kształtowanie krytycyzmu wobec wzorców proponowanych przez środki masowego przekazu,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności,
- poszanowanie dla dorobku kultury i dla symboli narodowych
- kształcenie twórczej postawy.

W sferze rozwoju społecznego:

- kształtowanie poczucia przynależności do grupy i współodpowiedzialność za jej działanie,
- kształtowanie umiejętności współtworzenia i respektowania norm grupowych,
- rozumienie pojęć: norma, prawo, obowiązek, odpowiedzialność, tolerancja, godność,
- kształcenie umiejętności nawiązywania właściwych relacji z innymi (kształtowanie celowego i skutecznego sposobu komunikowania się i odnoszenia się w sposób poprawny do innych),
- przygotowanie do aktywnego (w miarę istniejących możliwości) udziału w życiu społecznym,
- stwarzanie warunków do prawidłowej adaptacji wychowanków w społeczeństwie.

6. Uczestnicy programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

Wychowawcy oddziałów:

- dbają o poczucie bezpieczeństwa ucznia w klasie,
- wspierają rozwój ucznia,
- prowadzą dokumentację nauczania,
- współtworzą i realizują program wychowawczo – profilaktyczny,
- koordynują pracę wychowawczo – profilaktyczną w klasie,
- dokonują rozpoznania sytuacji rodzinnej, materialnej ucznia i w razie potrzeby podejmują odpowiednie działania,
- wnioskuje o objęcie pomocą psychologiczno – pedagogiczną, informują rodziców o proponowanych formach pomocy,
- współdziałają z nauczycielami uczącymi w klasie, dyrekcją szkoły, pedagogiem, psychologiem, pielęgniarką,
- współpracują z rodzicami uczniów, włączają ich w życie szkoły.

Nauczyciele:

- oddziałują wychowawczo na uczniów, wspierają ich rozwój zdolności i zainteresowania,
- odpowiadają za życie, zdrowie, bezpieczeństwo uczniów podczas pobytu w szkole, podczas wyjść i na wycieczkach szkolnych,
- udzielają pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych w oparciu o rozpoznane potrzeby uczniów, informują o potrzebach związanych z problemami w nauce oraz o przejawianych zdolnościach,
- kształcą i wychowują w duchu patriotyzmu, tolerancji, promują zdrowy styl życia,
- integrują zespoły klasowe, dążą do współpracy uczniów,
- wspólnie z pedagogiem i psychologiem zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów, dostosowują wymagania edukacyjne do specyficznych potrzeb

ucznia,

- realizują w toku pracy treści i cele programu wychowawczo-profilaktycznego.

Pedagog, psycholog:

- prowadzi badania i działania diagnostyczne uczniów, w tym diagnozuje indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów w celu określenia przyczyn niepowodzeń edukacyjnych oraz wspierania mocnych stron uczniów;
- diagnozuje sytuacje wychowawcze w szkole w celu rozwiązywania problemów wychowawczych oraz wspierania rozwoju uczniów;
- udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- podejmuje działania z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci;
- udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- inicjuje i prowadzi działania mediacyjne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych;
- wspomaga rodziców i nauczycieli w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;
- wspiera nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.

Rodzice:

- rodzice i nauczyciele współdziałają ze sobą w sprawach wychowania i kształcenia dzieci,
- powinni zadbać o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów, proponować im pozytywne formy wypoczynku dostępne w szkole i w mieście,
- mają prawo do wychowania zgodnie ze swoimi przekonaniami moralnymi i religijnymi, jeśli nie są one w sprzeczności z prawami dziecka.

7. Diagnoza sytuacji wychowawczej.

Diagnozy potrzeb, problemów, zasobów oraz czynników ryzyka dokonano na podstawie:

- analizy wyników ankiety przeprowadzonej wśród rodziców, uczniów i wychowawców badającej potrzeby i problemy występujące w środowisku szkolnym,
- uwag rodziców pod adresem szkoły zgłaszanych na zebraniach z wychowawcami klas oraz na spotkaniach Rady Rodziców,
- analizy wypracowanych przez RP czynników ryzyka i czynników chroniących,
- dokumentów szkolnych (dzienniki lekcyjne i zajęć pozalekcyjnych, protokoły Rad Pedagogicznych),
- przeprowadzonych w roku szkolnym 2021/2022 ankiet i rozmów kierowanych z grupami dotyczących samopoczucia uczniów, działań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizacji nauczania zdalnego, bezpiecznego korzystania z internetu, ogólnoświatowej sytuacji politycznej.
- wiedzy psychologicznej dotyczącej rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży,
- podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w bieżącym roku szkolnym.

W badaniach wzięli udział uczniowie, rodzice, oraz wychowawcy z wytypowanych klas.

Z przeprowadzonej diagnozy oraz biorąc pod uwagę kierunki polityki oświatowej wynika, że w swoich działaniach wychowawczo-profilaktycznych szkoła powinna uwzględnić w szczególności następującą tematykę:

- nadużywanie przez dzieci i młodzież urządzeń elektronicznych (m.in. telefonów komórkowych, komputerów, tabletów), używanie ich w niewłaściwych celach, szczególnie w okresie pandemii;
- używanie wulgaryzmów oraz niska świadomość szkodliwości tego zjawiska;
- przeniesienie kontaktów rówieśniczych w świat wirtualny;
- zagrożenia związane z piciem alkoholu, paleniem papierosów;
- absencje uczniów na zajęciach szkolnych o różnej przyczynie (m.in.: trudności motywacyjno-edukacyjne, problemy w środowisku rodzinnym);
- niebezpieczeństwa czyhające w sieci (głównie dotyczące hejtowania);
- cyberprzemoc;
- słabsza kondycja fizyczna uczniów;
- zwrócenie uwagi na rolę rodziny w życiu człowieka;
- wspomaganie wychowawczej roli rodziny;
- wychowanie zmierzające do osiągnięcia ludzkiej dojrzałości poprzez kształtowanie postaw ukierunkowanych na prawdę, dobro i piękno, uzdalniających do odpowiedzialnych decyzji,
- poznawanie polskiej kultury i jej osiągnięć;
- tworzenie pozytywnego klimatu szkoły oraz poczucia bezpieczeństwa ucznia w szkole ze szczególnym uwzględnieniem uczniów cudzoziemskich;

- budowanie kontaktów rówieśniczych ze zwróceniem uwagi na aklimatyzację uczniów z Ukrainy;
- wspomaganie w pojawiających się problemach w nauce, wspomaganie uczniów z zagranicy ;
- motywowanie uczniów do nauki, uwzględnienie zasobów cyfrowych w pracy z uczniem, poszukiwanie jak najlepszego porozumienia na linii nauczyciel – uczeń – rodzic;
- wpływanie na emocje – należy wziąć pod uwagę słabą umiejętność młodzieży radzenia sobie w okresie ograniczonych kontaktów społecznych w czasie pandemii oraz ogólnoswiatową sytuację polityczną;
- zasób informacji dzieci i młodzieży na temat pandemii, zagrożeń z niej wynikających i przestrzegania wytycznych dotyczących zdrowia;
- praca z uczniami, którzy wymagają wsparcia w nauce- prowadzenie zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Zadaniem szkoły jest zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz wsparcie psychologiczno-pedagogiczne z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów. Oznacza to, iż wszystkim uczniom należy zapewnić warunki do tego, by w sposób efektywny zdobywali wiedzę. Uczniowie potrzebujący wsparcia powinni mieć zapewnioną pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz należy dostosowywać wymagania, treści, metody, formy pracy do ich możliwości. Z tym wiąże się zdrowie psychiczne uczniów szkoły.

Ustalono również, że szkoła powinna w swoich oddziaływaniach profilaktyczno-wychowawczych uwzględnić i wykorzystywać bogaty zestaw zasobów, które zostały wyłonione na podstawie przeprowadzonych ankiet wśród uczniów, rodziców i nauczycieli oraz wiedzy dotyczącej podstawowych czynników chroniących związanych z rozwojem psychofizycznym dzieci i młodzieży. Zasoby zwiększają skuteczność realizowanych zadań wychowawczych i profilaktycznych placówki oraz odporność uczniów na działanie czynników ryzyka.

Zebrane zasoby i czynniki chroniące.

CZYNNIKI INDYWIDUALNE

- świadomość i wiedza uczniów dotycząca konsekwencji zachowań ryzykownych i szkodliwych,
- konstruktywne zainteresowania,
- wyznawane wartości.

CZYNNIKI RODZINNE I SPOŁECZNE

- prawidłowe więzi i wzorce rodzinne,
- dobre relacje rówieśnicze pomiędzy uczniami,
- dobre relacje uczniów i rodziców z nauczycielami,
- bliskie relacje wychowawców klas z uczniami i rodzicami,
- zaufanie rodziców do oddziaływań wychowawczych i edukacyjnych szkoły oraz dbałości o bezpieczeństwo uczniów.

CZYNNIKI ZWIĄZANE ZE SZKOŁĄ

- bogate tradycje szkoły,
- przyjazna i bezpieczna atmosfera panująca w szkole,
- dobra współpraca pomiędzy pracownikami szkoły,
- podmiotowe traktowanie uczniów (wnikliwość obserwacji i poznawania uczniów),
- wysoki poziom nauczania,
- odpowiedni dobór metod nauczania,
- nowoczesne i bogato wyposażone klasy i pracownie przedmiotowe,
- pomoce naukowe zakupione w ramach programu „Aktywna tablica” i „Laboratorium przyszłości”
- bogaty księgozbiór w bibliotece szkolnej,
- oferta zajęć pozalekcyjnych,
- duża liczba nauczycieli dyżurujących podczas przerw

WYDARZENIA I SYTUACJE ŻYCIOWE

- umiejętność rozwiązywania problemów.

CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE I KULTUROWE

- szkoła stanowi integralną część środowiska lokalnego i pełni w nim rolę kulturotwórczą.

8. Kryteria efektywności.

- 1) Wszyscy uczniowie naszej szkoły są poddani oddziaływaniom tego programu.
- 2) Wszyscy nauczyciele realizują Program wychowawczo - profilaktyczny, a w szczególności nauczyciele wychowawcy uwzględniają jego treści podczas planowania i realizacji klasowych planów pracy.
- 3) Rodzice uczniów naszej szkoły znają i akceptują program oraz czynnie współpracują przy jego realizacji.
- 4) Realizatorzy zadań są osobiście zaangażowani i odpowiedzialni za jakość działań wychowawczo – profilaktycznych.
- 5) Istniejący w szkole program wychowawczy dostosowany jest do potrzeb uczniów i środowiska lokalnego.
- 6) Szkoła współpracuje z instytucjami wspierającymi wychowanie i opiekę.
- 7) W placówce istnieje spójność oddziaływań wychowawczo - profilaktycznych: dom – szkoła.
- 8) Szkoła posiada czytelny i zaakceptowany przez uczniów system wartości. W szkole pamiętamy o tym, aby dawać uczniom zachętę, uczyć śmiałości, w pełni je aprobować. Uczniowie mogą uczyć się lubić samych siebie. Często słyszą słowa uznania, uczą się stawiać sobie cele. Wychowywani są w poczuciu bezpieczeństwa. Uczą się ufać sobie i innym. Otaczani rzetelnością i uczciwością uczą się, czym jest prawda i sprawiedliwość. Dzieciom, które mają trudności w nauce, potrzebne jest nasze zrozumienie i wsparcie.

9. Cele i zadania

Klasy I - III

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA DO REALIZACJI	FORMY REALIZACJI
1. Organizacja zespołu klasowego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integracja zespołu klasowego 2. Poznanie praw i obowiązków ucznia. 3. Ustalenie praw i obowiązków panujących w klasie. 4. Właściwe zachowania w sytuacjach społecznych. 5. Zachęcanie do kontaktu z literaturą i sztuką dziecięcą; 	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja wycieczek, - uroczystości klasowe i szkolne, - organizacja dyżurów klasowych, - opracowanie regulaminu klasowego, - wizyty w bibliotece;
2. Praca na rzecz zespołu klasowego i szkoły.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrażanie do aktywnego uczestnictwa w życiu klasy, szkoły. 2. Poszanowanie sprzętu szkolnego 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie gazetek tematycznych w klasach, - dbanie o ładny wygląd klasy; - utrzymanie porządku w klasie, szkole i wokół szkoły.
3. Troska o zdrowie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie aktywności fizycznej. 2. Promowanie zasad higieny osobistej. 3. Promowanie zasad zdrowego żywienia. 4. Zapoznanie z działaniami wpływającymi pozytywnie na zdrowie. 5. Kształtowanie umiejętności nazywania i rozróżniania emocji przykrych i przyjemnych. Uświadamianie sposobów radzenia sobie ze złością. 6. Budowanie wiary w siebie. 7. Umiejętność radzenia sobie z emocjami . 8. Zasady zachowania w czasie pandemii. 	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z pielęgniarką szkolną, - pogadanki, - dyskusje, - filmy edukacyjne, - gazetki tematyczne, - fluoryzacja zębów, - programy profilaktyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - stosowanie pochwał i nagród;
4. Troska o środowisko.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczanie wiedzy na temat sposobów przeciwdziałania degradacji 	<ul style="list-style-type: none"> - wycieczki po okolicy, - wystawy, - gazetki tematyczne,

	<p>środowiska.</p> <p>2. Uwrażliwienie na codzienne możliwości ochrony przyrody.</p> <p>3. Kształtowanie wrażliwości na zagrożenia środowiska i los istot żywych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prace plastyczne, - spotkania z ciekawymi ludźmi, - rozmowy tematyczne;
<p>5. Relacje z samym sobą i otoczeniem.</p>	<p>1. Rozwijanie umiejętności komunikowania się w grupie;</p> <p>2. Zwracanie uwagi na kulturę osobistą i kulturę języka;</p> <p>3. Kształtowanie umiejętności samooceny;</p> <p>4. Radzenie sobie z sukcesem i porażką.</p> <p>5. Uświadomienie czym w życiu jest miłość, przyjaźń, szacunek, tolerancja;</p> <p>6. Kształtowanie świadomości odmienności różnych ludzi i poszanowania ich praw;</p> <p>7. Dostarczenie wiedzy na temat praw i obowiązków człowieka, dziecka, ucznia;</p> <p>8. Netykieta - kultura i bezpieczeństwo podczas korzystania z Internetu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dramy, - udział w przedstawieniach i inscenizacjach, - umiejętność pracy grupowej i zespołowej, - stosowanie zwrotów grzecznościowych, - postawa ucznia w szkole i podczas uroczystości, - wspólne rozwiązywanie konfliktów, - rozmowy tematyczne w klasie - gazetki tematyczne; - filmy edukacyjne; - zwrócenie uwagi na ochronę danych osobowych;
<p>6. Kształtowanie postaw patriotycznych i przygotowanie do życia w społeczeństwie.</p> <p>A. Życie w rodzinie i najbliższej okolicy.</p> <p>B. Wychowanie w duchu patriotyzmu.</p>	<p>1. Uświadomienie znaczenia pozytywnych więzi i relacji w rodzinie, w grupie społecznej i okazywanie szacunku ludziom starszym. Udzielanie pomocy potrzebującym;</p> <p>2. Poznanie najbliższego środowiska i specyfiki swojego regionu;</p> <p>3. Preorientacja zawodowa;</p> <p>4. Kulturowanie tradycji i udział w uroczystościach upamiętniających patrona szkoły – Króla Jana III Sobieskiego;</p> <p>5. Umiejętność zachowania się w różnych sytuacjach.</p> <p>6. Inspirowanie do podejmowania różnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja wybranych imprez szkolnych; - udział w życiu szkoły; - pogadanki i rozmowy, - literatura dziecięca, - zbiórki na rzecz potrzebujących, - wycieczki, - gazetki tematyczne, - prace plastyczne, - spotkania z ciekawymi ludźmi;

	inicjatyw społecznych.	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wpajanie szacunku dla tradycji, historii i symboli narodowych; 2. Nabywanie podstawowej wiedzy o dziedzictwie kulturowym narodu i okolicy zamieszkania. 3. Zaznajamianie uczniów z postaciami wyjątkowych Polaków, ich osiągnięciami, wpływem na historię lub cywilizację. 	<ul style="list-style-type: none"> - udział w uroczystościach klasowych i szkolnych. - poznanie dziejów przodków, - uczestniczenie w uroczystościach związanych z obchodzeniem świąt państwowych i religijnych; - zachowanie odpowiedniej postawy wobec symboli narodowych i hymnów; - nauka słów i melodii hymnu narodowego, europejskiego;
8. Troska o bezpieczeństwo.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły; 2. Zachowanie bezpieczeństwa w domu; 3. Uwrażliwienie na bezpieczne formy spędzania czasu wolnego w każdej porze roku; 4. Propagowanie zdrowego stylu życia, bez używek; 5. Uświadamianie niebezpieczeństw związanych z używaniem technologii informacyjno – komunikacyjnych. 6. Zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom problemowym. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - spotkania z policjantem, strażakiem; - programy profilaktyczne; - filmy edukacyjne;
9. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspierającymi rodzinę.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integrowanie wychowawczych działań szkoły; 2. Wspieranie prawidłowego rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów; 3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. 4. Zapoznanie rodziców z prawem wewnętrznym w szkole. 5. Przekazanie rodzicom obowiązujących regulaminów. 	<ul style="list-style-type: none"> - zebrania z rodzicami, - współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych, - wpływ rodziców na planowanie działań wychowawczych klasy; - pedagogizacja rodziców; - udzielanie uczniom i rodzicom informacji o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz

		osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny;
--	--	--

Klasa IV

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA DO REALIZACJI	FORMY REALIZACJI
1. Praca na rzecz zespołu klasowego i szkoły.	1. Nauka zdrowej rywalizacji i pożytecznego spędzania czasu wolnego. 2. Organizacja pracy własnej i zespołowej. 3. Wdrażanie do pomocy koleżeńskiej przy odrabianiu lekcji. 4. Integracja zespołu klasowego. 5. Kształtowanie postawy dbania o sale lekcyjne, zachowanie czystości. 6. Poznanie dokumentów obowiązujących w szkole.	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja wycieczek, - uroczystości klasowe i szkolne, - organizacja dyżurów klasowych, - opracowanie regulaminu klasowego, - rozmowy tematyczne;
2. Troska o zdrowie.	1. Kształtowanie dbałości o ciało (ubiór, odżywianie, środki higieniczne). 2. Zagrożenia płynące z nałogów (nikotyna, narkotyki, alkohol, komputer, Internet). 3. Zaznajomienie z podstawowymi metodami radzenia sobie ze stresem. 4. Propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego. 5. Zasady zachowania się w czasie pandemii.	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z pielęgniarką szkolną, - rozmowy, - dyskusje, - filmy edukacyjne, - gazetki tematyczne, - fluoryzacja zębów, - programy profilaktyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem;
3. Troska o środowisko.	1. Kształtowanie postawy szacunku dla środowiska naturalnego. 2. Dostarczanie wiedzy na temat sposobów	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanki, - dyskusje, - filmy edukacyjne, - gazetki tematyczne, - programy profilaktyczne;

	<p>przeciwdziałania degradacji środowiska.</p> <p>3. Rozwijanie wiedzy o ekologii.</p>	
<p>4. Relacje z samym sobą i otoczeniem.</p> <p>A. Umiejętność aktywnego słuchania i formułowania wypowiedzi.</p>	<p>1. Zapoznanie ze sposobami koncentrowania uwagi i technikami ułatwiającymi aktywne słuchanie.</p> <p>2. Wdrażanie do aktywnego słuchania.</p> <p>3. Określenie cech jasnego wypowiedzania.</p> <p>4. Umiejętność współżycia w grupie.</p>	<p>- rozmowy tematyczne;</p> <p>- scenki dramowe;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p>
<p>B. Postrzeganie siebie i porozumiewanie się z rówieśnikami.</p>	<p>1. Uczenie używania komunikatu „Ja” w sytuacjach trudnych.</p> <p>2. Kształtowanie umiejętności odczytywania mowy ciała.</p> <p>3. Szukanie sposobów radzenia sobie ze swoimi lękami i problemami.</p> <p>4. Zainteresowanie rodziną: jaki jest mój dom i za co go lubię? Za co kochamy naszych rodziców?</p> <p>5. Zapoznanie z rolą zainteresowań w życiu człowieka. Preorientacja zawodowa.</p>	<p>- rozmowy tematyczne;</p> <p>- scenki dramowe;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p>
<p>5. Kształtowanie postaw patriotycznych uczniów i przygotowanie ich do współżycia w społeczeństwie.</p>	<p>1. Wpajanie szacunku dla tradycji, historii i symboli narodowych.</p> <p>2. Udział w tworzeniu tradycji i obrzędowości związanej z patronem szkoły. Spartakiada.</p>	<p>- udział w uroczystościach klasowych i szkolnych.</p> <p>- poznanie dziejów przodków,</p> <p>- uczestniczenie w uroczystościach związanych z obchodzeniem świąt państwowych i religijnych;</p> <p>- zachowanie odpowiedniej postawy wobec symboli narodowych i hymnów;</p>
<p>A. Umiejętność wyrażania prośb, sądów i oczekiwań.</p>	<p>1. Kształtowanie umiejętności zwracania się po pomoc i poradę w trudniejszych sytuacjach.</p> <p>2. Ćwiczenia umiejętności wyrażania i obrony swojego</p>	<p>- rozmowy tematyczne;</p> <p>- scenki dramowe;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p>

	<p>zdania i swoich praw.</p> <p>3. Omówienie Deklaracji Praw Człowieka i Praw Dziecka.</p>	
6. Troska o bezpieczeństwo.	<p>1. Bezpieczeństwo w szkole i na drodze.</p> <p>2. Zapoznanie z podstawowymi zasadami ruchu drogowego.</p> <p>3. Bezpieczeństwo w domu.</p> <p>4. Bezpieczeństwo w internecie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - spotkania z policjantem, strażakiem; - programy profilaktyczne; - filmy edukacyjne;
7. Dbłość o kulturę, poszerzanie horyzontów myślowych.	<p>1. Kształtowanie postawy szacunku dla dorosłych i rówieśników.</p> <p>2. Konstrukttywne sposoby rozwiązywania konfliktów.</p> <p>3. Dbłość o kulturę zachowania w różnych sytuacjach – grzeczność na co dzień.</p> <p>4. Znajomość różnych dróg zdobywania wiedzy, korzystanie z nich wg potrzeb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - filmy edukacyjne;
8. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspierającymi rodzinę.	<p>1. Integrowanie wychowawczych działań szkoły;</p> <p>2. Wspieranie prawidłowego rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów;</p> <p>3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Zapoznanie rodziców z prawem wewnętrznym w szkole.</p> <p>5. Przekazanie rodzicom obowiązujących regulaminów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zebrania z rodzicami, - współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych, - wpływ rodziców na planowanie działań wychowawczych klasy; - pedagogizacja rodziców; - udzielanie uczniom i rodzicom informacji o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny;

Klasa V

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA DO REALIZACJI	FORMY REALIZACJI
1. Praca na rzecz zespołu klasowego i szkoły.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywne i świadome uczestniczenie w pracach samorządu szkolnego i klasowego. 2. Uczenie się przeciwdziałania agresji. 3. Dbłość o sale lekcyjne, zachowanie czystości. 4. Rozumienie skutków nadmiernych nieobecności, docenianie rzetelności i sumienności w zdobywaniu wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - rozmowy tematyczne; - opracowanie regulaminu klasowego;
2. Relacje z samym sobą i otoczeniem. A. Obserwacja i poznanie siebie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczenie się akceptacji siebie i pracy nad sobą. 2. Odkrywanie własnych możliwości i talentów. 3. Rozwijanie umiejętności samooceny i samomotywowania. 4. Kształtowanie umiejętności planowania działań i przewidywania efektów. 5. Uświadamianie uczniom wpływu grup rówieśniczych na ich postawy i zachowania. 6. Uświadamianie zagrożenia płynącego z braku tolerancji. 	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - rozmowy tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - gazetki tematyczne; - filmy edukacyjne;
B. Dostrzeganie własnych potrzeb i swoich możliwości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego w sposób konstruktywny. 2. Uświadamianie i rozwijanie w dzieciach cech dobrego ucznia. 3. Poznanie sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. 4. Pokonywanie własnych słabości. Rozumienie, że zawsze można znaleźć konstruktywne 	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - rozmowy tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - gazetki tematyczne; - filmy edukacyjne;

	rozwiązanie sytuacji.	
3. Kształtowanie postaw patriotycznych i przygotowanie do życia w społeczeństwie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów. 2. Udział w tworzeniu tradycji i obrzędowości szkoły. 3. Utrwalanie szacunku do ojczyzny i symboli narodowych. 4. Udział w uroczystościach dotyczących patrona szkoły. 5. Zdobywanie wiedzy na temat historii narodu. 6. Etykieta zachowania się w różnych sytuacjach. 	<ul style="list-style-type: none"> - udział w uroczystościach klasowych i szkolnych. - poznanie dziejów przodków, - uczestniczenie w uroczystościach związanych z obchodzeniem świąt państwowych i religijnych; - zachowanie odpowiedniej postawy wobec symboli narodowych i hymnów;
4. Troska o zdrowie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie umiejętności podejmowania zachowań prozdrowotnych. 2. Propagowanie zdrowego odżywiania i zdrowego trybu życia. 3. Dbłość o higienę osobistą. 4. Nie poddawanie się nałogom (nikotyna, narkotyki, alkohol, komputer, internet) – uświadomienie uczniom i rodzicom istniejących zagrożeń oraz zagrożeń dla zdrowia wynikających ze spożywania używek. 5. Dbłość o ochronę przeciwwirusową. 	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - dyskusje, - filmy edukacyjne, - gazetki tematyczne, - fluoryzacja zębów, - programy profilaktyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem;
5. Troska o środowisko.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie umiejętności szanowania zieleni w klasach i w środowisku. 2. Poznanie możliwości ochrony środowiska. 3. Rozwijanie wiedzy o ekologii. 	<ul style="list-style-type: none"> - dyskusje, - filmy edukacyjne, - gazetki tematyczne, - programy profilaktyczne; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe;
6. Troska o bezpieczeństwo.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą. 2. Rozwijanie umiejętności rozpoznawania przyczyn własnego postępowania. 3. Rozwijanie świadomości zagrożeń w Internecie i 	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - spotkania z policjantem, strażakiem; - programy profilaktyczne; - filmy edukacyjne;

	reagowania na nie.	
7. Dbłość o kulturę i poszerzanie horyzontów myślowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie umiejętności zachowania się z uwzględnieniem sytuacji i miejsca. 2. Określenie granic lojalności koleżeńskiej. 3. Kształtowanie sposobu właściwego wyrażania emocji. 4. Dbłość o wyrażanie szacunku dla wszystkich ludzi. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - uroczystości szkolne; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - filmy edukacyjne;
8. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspierającymi rodzinę.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integrowanie wychowawczych działań szkoły; 2. Wspieranie prawidłowego rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów; 3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. 4. Zapoznanie rodziców z prawem wewnętrznym w szkole. 5. Przekazanie rodzicom obowiązujących regulaminów. 	<ul style="list-style-type: none"> - zebrania z rodzicami, - współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych, - wpływ rodziców na planowanie działań wychowawczych klasy; - pedagogizacja rodziców; - udzielanie uczniom i rodzicom informacji o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny;

Klasa VI

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA DO REALIZACJI	FORMY REALIZACJI
1. Praca na rzecz zespołu klasowego i szkoły.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie w sobie postawy tolerancji wobec rówieśników i przeciwdziałania agresji. 2. Poszukiwanie sposobów pomagania rówieśnikom w trudnych sytuacjach. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - uroczystości szkolne; - gazetki tematyczne; - filmy edukacyjne;

	<p>3. Uświadomienie znaczenia drugiej strony w sytuacjach konfliktowych.</p> <p>4. Aktywny udział w pracach samorządu szkolnego i klasowego – zadania i wywiązywanie się z nich.</p>	
<p>2. Relacje z samym sobą i otoczeniem.</p> <p>A. Planowanie swojego czasu.</p>	<p>1. Analiza własnych potrzeb i zainteresowań.</p> <p>2. Kształtowanie umiejętności wyznaczania sobie celów i sposoby realizacji tych celów.</p> <p>3. Rola rodziny w planowaniu czasu, kształtowaniu zainteresowań.</p> <p>4. Kształtowanie umiejętności uczenia się i rozwijania nawyku stałego doskonalenia swoich umiejętności.</p> <p>5. Wyszukiwanie ciekawych i aktywnych form spędzania wolnego czasu wdrażanie się do ich realizacji.</p> <p>6. Rozwijanie sprawności fizycznej.</p> <p>7. Wyjścia klasowe, wycieczki i zabawy.</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- uroczystości szkolne;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>B. Kontrola i ocena swojej pracy.</p>	<p>1. Zapoznanie z WSO i wymaganiami z przedmiotów.</p> <p>2. Wdrażanie do oceny zachowania swojego i kolegi.</p> <p>3. Rozwijanie umiejętności przygotowania się do lekcji i sprawdzianu.</p> <p>4. Rozwijanie umiejętności adekwatnej samooceny.</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>3. Troska o zdrowie.</p>	<p>1. Rozpoznanie w uzależnieniach i niebezpieczeństwach z nich wynikających:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alkoholizm - narkomania - palenie papierosów - używanie komputera i internetu. 	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>

	<p>2. Rozpoznawanie i nazywanie potrzeb i przyzwyczajzeń oraz ich wpływ na zdrowie.</p> <p>3. Przestrzeganie zasad higieny osobistej.</p> <p>4. Umiejętność radzenia sobie ze złością, agresją.</p> <p>5. Informacje na temat stresu i sposobów radzenia sobie z nim.</p> <p>6. Zasady zachowania w czasie pandemii.</p> <p>7. Dbałość o zdrowie, kondycję i estetykę.</p>	
4. Kształtowanie postaw patriotycznych i przygotowanie do życia w społeczeństwie.	<p>1. Udział w tworzeniu tradycji i obrzędowości związanej z patronem szkoły.</p> <p>2. Wykorzystywanie treści programowych poszczególnych przedmiotów do prezentowania tradycji narodowych.</p> <p>3. Kształtowanie tradycji szkoły w ramach konkursów, uroczystości organizowanych na terenie szkoły i poza nią.</p> <p>4. Przybliżenie zagadnienia dotyczącego miejsca Polski w Europie i świecie.</p> <p>5. Zdobywanie wiedzy na temat demokracji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - filmy edukacyjne;
5. Troska o bezpieczeństwo.	<p>1. Wdrażanie do bezpiecznych zachowań i postaw w szkole i poza nią.</p> <p>2. Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności i ochrony danych osobowych ze szczególnym uwzględnieniem działań w Internecie.</p> <p>3. Rozwijanie krytycznego myślenia i dbałości o swoje bezpieczeństwo w sytuacjach z obcymi osobami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - filmy edukacyjne;
8. Dbałość o kulturę, poszerzanie horyzontów myślowych.	<p>1. Rozwijanie umiejętności zachowania się z uwzględnieniem sytuacji i miejsca.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - uroczystości szkolne;

	<p>2. Dbłość o kulturę słowa w szkole i poza nią.</p> <p>3. Okazywanie szacunku dorosłym i rówieśnikom.</p> <p>4. Konstrukttywne sposoby rozwiązywania konfliktów.</p>	<p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>9. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspierającymi rodzinę.</p>	<p>1. Integrowanie wychowawczych działań szkoły;</p> <p>2. Wspieranie prawidłowego rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów;</p> <p>3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Zapoznanie rodziców z prawem wewnętrznym w szkole.</p> <p>5. Przekazanie rodzicom obowiązujących regulaminów.</p>	<p>- zebrania z rodzicami,</p> <p>- współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych,</p> <p>- wpływ rodziców na planowanie działań wychowawczych klasy;</p> <p>- pedagogizacja rodziców;</p> <p>- udzielanie uczniom i rodzicom informacji o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny;</p>

Klasa VII

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA DO REALIZACJI	FORMY REALIZACJI
<p>1. Praca na rzecz zespołu klasowego i szkoły.</p>	<p>1. Analiza dokumentacji szkoły, statut, system oceniania, program wychowawczo – profilaktyczny.</p> <p>2. Udział w organizowaniu uroczystości związanych z tradycjami szkoły, patronem szkoły.</p> <p>3. Aktywny udział w pracach samorządu szkolnego i klasowego – zadania i wywiązywanie się z nich.</p> <p>4. Rozwijanie umiejętności</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- uroczystości szkolne;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>

	hierarchizacji zadań. 5. Zasady dobrej komunikacji.	
2. Relacje z samym sobą i otoczeniem. A. Kształtowanie poczucia własnej wartości.	1. Rozwijanie umiejętności samooceny, praca nad poprawą słabych stron. 2. Umiejętność rozpoznawania swoich zdolności i kreatywne ich wykorzystanie. 3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za siebie i innych. 4. Kształtowanie umiejętności rozwiązywania trudnych sytuacji. 5. Rozumienie roli i wartości rodziny. 6. Kształtowanie zaangażowania w zdobywanie wiedzy i rozwijanie nawyku stałego doskonalenia swoich umiejętności. 7. Rozwijanie sprawności fizycznej. 8. Wyjścia klasowe, wycieczki i zabawy.	- rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - spotkania klasowe; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - filmy edukacyjne;
B. Rozwijanie umiejętności psychospołecznych.	1. Rozwijanie postawy asertywnej. 2. Uświadamianie przyczyn zachowań agresywnych. 3. Poszerzanie wiedzy na temat stresu i możliwości radzenia sobie z nim. 4. Kształtowanie umiejętności nabywania samoświadomości i zastosowania podstawowych sposobów rozwiązywania konfliktów w celu unikania zachowań agresywnych. 5. Kształtowanie pozytywnych postaw i wzorców, odwoływanie się do autorytetów. 6. Wiedza na temat lęku i radzenia sobie z nim.	- rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - filmy edukacyjne;

<p>3. Troska o zdrowie.</p>	<p>1. Niebezpieczeństwa wynikające z uzależnień: - alkoholizm - narkomania - palenie papierosów - używanie komputera i internetu.</p> <p>2. Kształtowanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych i psychicznych związanych z dojrzewaniem.</p> <p>3. Przestrzeganie zasad higieny osobistej.</p> <p>4. Rozmowy o dojrzewaniu, seksualności, przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom seksualnym.</p> <p>5. Poszerzanie wiedzy o lęku i przeciwdziałanie lękowym zachowaniom.</p> <p>6. Praktyczna ochrona przeciw chorobom wirusowym.</p> <p>7. Wdrażanie do aktywnego spędzania czasu wolnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - uroczystości szkolne; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem; - filmy edukacyjne;
<p>4. Kształtowanie postaw patriotycznych i przygotowanie do życia w społeczeństwie.</p>	<p>1. Udział w tworzeniu tradycji i obrzędowości związanej z patronem szkoły.</p> <p>2. Wykorzystywanie treści programowych poszczególnych przedmiotów do prezentowania tradycji narodowych.</p> <p>3. Kształtowanie tradycji szkoły w ramach konkursów, uroczystości organizowanych na terenie szkoły i poza nią.</p> <p>4. Przybliżenie zagadnienia dotyczącego miejsca Polski w Europie i świecie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - uroczystości szkolne; - gazetki tematyczne; - filmy edukacyjne;
<p>5. Troska o bezpieczeństwo.</p>	<p>1. Wdrażanie do bezpiecznych zachowań i postaw w szkole i poza nią.</p> <p>2. Bezpieczne zachowania w Internecie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - gazetki tematyczne; - spotkania z policją;

	<p>3. Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności i ochrony danych osobowych.</p> <p>4. Dostarczenie wiedzy z zakresu prawa, w sprawach dotyczących postępowania z małoletnimi.</p> <p>5. Rozwijanie troski i dbałości o środowisko.</p>	<p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
6. Dbłość o kulturę, poszerzanie horyzontów myślowych.	<p>1. Rozwijanie umiejętności zachowania się z uwzględnieniem sytuacji i miejsca.</p> <p>2. Dbłość o kulturę słowa w szkole i poza nią.</p> <p>3. Rozwijanie ciekawości poznawczej związanej z innymi kulturami.</p> <p>4. Kształtowanie prawidłowych postaw wobec osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Wyczulenie na problemy dzieci nieakceptowanych przez rówieśników budowanie właściwych postaw etycznych i społecznych.</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- uroczystości szkolne;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
7. Planowanie kształcenia i kariery zawodowej.	<p>1. Diagnozowanie zapotrzebowania poszczególnych uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe.</p> <p>2. Pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej.</p> <p>3. Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.</p> <p>4. Prowadzenie zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.</p>	<p>- zebrania z rodzicami;</p> <p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- lekcje doradztwa zawodowego;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem, doradcą zawodowym;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>

<p>8. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspierającymi rodzinę.</p>	<p>1. Integrowanie wychowawczych działań szkoły; 2. Wspieranie prawidłowego rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów; 3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. 4. Zapoznanie rodziców z prawem wewnętrznym w szkole. 5. Przekazanie rodzicom obowiązujących regulaminów.</p>	<p>- zebrania z rodzicami, - współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych, - wpływ rodziców na planowanie działań wychowawczych klasy; - pedagogizacja rodziców; - udzielanie uczniom i rodzicom informacji o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny;</p>
--	--	--

Klasa VIII

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA DO REALIZACJI	FORMY REALIZACJI
<p>1. Praca na rzecz zespołu klasowego i szkoły.</p>	<p>1. Analiza dokumentacji szkoły, statut, system oceniania, program wychowawczo – profilaktyczny. 2. Organizowanie i uczestnictwo we wspólnych uroczystościach i imprezach szkolnych. 3. Uczenie zasad i norm prawidłowego zachowania oraz właściwych relacji interpersonalnych.</p>	<p>- rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - uroczystości szkolne; - gazetki tematyczne; - filmy edukacyjne;</p>
<p>2. Relacje z samym sobą i otoczeniem.</p> <p>A. Kształtowanie dojrzałego i odpowiedzialnego postępowania.</p>	<p>1. Budowanie poczucia odpowiedzialności za swoje działania. 2. Nabywanie umiejętności rozróżniania i pielęgnowania postaw takich jak: uczciwość, wytrwałość, wiarygodność.</p>	<p>- rozmowy z uczniami; - lekcje wychowawcze i przedmiotowe; - spotkania klasowe; - gazetki tematyczne; - spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p>

	<p>3. Nabywanie umiejętności rozwiązywania konfliktów za pomocą technik mediacyjnych</p> <p>4. Nabywanie umiejętności radzenia sobie z przemocą i agresją.</p> <p>5. Branie odpowiedzialności za własne postępowanie.</p> <p>6. Odpowiedzialne nawiązywanie i podtrzymywanie relacji koleżeńskich.</p>	<p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>B. Zapobieganie uzależnieniom i zachowaniom ryzykownym.</p>	<p>1. Uwrażliwienie na zagrożenia czyhające na człowieka we współczesnym świecie.</p> <p>2. Informacja o niebezpieczeństwach wynikających z uzależnień.</p> <p>3. Przypomnienie zasad i norm związanych z zakazem palenia, picia i zażywania narkotyków</p> <p>4. Uświadomienie konsekwencji prawnych dotyczących rozprowadzania i brania narkotyków, dopalaczy.</p> <p>5. Kształtowanie umiejętności prawidłowego korzystania z mediów i komputera.</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>3. Kształtowanie postaw patriotycznych i przygotowanie do życia w społeczeństwie.</p>	<p>1. Kształtowanie umiejętności pracy w zespole (np. planowanie pracy, podział obowiązków, współodpowiedzialność).</p> <p>2. Rozwijanie kreatywności.</p> <p>3. Zachęcanie do działalności na rzecz społeczności szklonej, lokalnej.</p> <p>4. Rola rodziny.</p> <p>5. Podejmowanie inicjatyw na rzecz szkoły.</p> <p>6. Godne zachowanie podczas apeli i uroczystości szkolnych.</p> <p>7. Kształtowanie szacunku do symboli narodowych.</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- uroczystości szkolne;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>

	<p>8. Kształtowanie aktywnej postawy obywatelskiej.</p> <p>9. Odwiedzanie miejsc pamięci narodowej.</p> <p>10. Wprowadzanie w świat tradycji : kształtowanie szacunku do tradycji rodzinnych, pielęgnowanie tradycji szkolnych.</p>	
<p>4. Troska o bezpieczeństwo i zdrowie.</p>	<p>1. Wdrażanie do bezpiecznych zachowań i postaw w szkole i poza nią.</p> <p>2. Zwrócenie szczególnej uwagi na bezpieczeństwo w czasie sytuacji stwarzających zagrożenia.</p> <p>2. Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do ochrony danych osobowych.</p> <p>3. Propagowanie wiedzy na temat prawnych skutków wykroczeń osób małoletnich.</p> <p>4. Propagowanie zdrowego stylu życia.</p> <p>5. Kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia.</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z policją;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>7. Dbłość o kulturę, poszerzanie horyzontów myślowych.</p>	<p>1. Popularyzowanie wiedzy na temat zasad humanitaryzmu.</p> <p>2. Dbłość o kulturę słowa w szkole i poza nią.</p> <p>3. Kształtowanie świadomości największych problemów społecznych na świecie takich jak głód, epidemia, wojna itp.</p> <p>4. Poszerzanie wiedzy o różnicach kulturowych.</p> <p>5. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności społecznej za osoby słabsze.</p>	<p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- uroczystości szkolne;</p> <p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>8. Planowanie kształcenia i kariery zawodowej.</p>	<p>1. Diagnozowanie zapotrzebowania poszczególnych uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe.</p> <p>2. Pomoc w planowaniu</p>	<p>- zebrania z rodzicami;</p> <p>- rozmowy z uczniami;</p> <p>- lekcje wychowawcze i przedmiotowe;</p> <p>- lekcje doradztwa zawodowego;</p>

	<p>kształcenia i kariery zawodowej.</p> <p>3. Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.</p> <p>4. Prowadzenie zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.</p> <p>5. Współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa zawodowego.</p>	<p>- gazetki tematyczne;</p> <p>- spotkania z pedagogiem, psychologiem, doradcą zawodowym;</p> <p>- filmy edukacyjne;</p>
<p>9. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspierającymi rodzinę.</p>	<p>1. Integrowanie wychowawczych działań szkoły;</p> <p>2. Wspieranie prawidłowego rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów;</p> <p>3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Zapoznanie rodziców z prawem wewnętrznym w szkole.</p> <p>5. Przekazanie rodzicom obowiązujących regulaminów.</p>	<p>- zebrania z rodzicami,</p> <p>- współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych,</p> <p>- wpływ rodziców na planowanie działań wychowawczych klasy;</p> <p>- pedagogizacja rodziców;</p> <p>- udzielanie uczniom i rodzicom informacji o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny;</p>

10. Sposoby realizacji celów i zadań:

- lekcje przedmiotowe;
- lekcje wychowawcze;
- wycieczki tematyczne;
- realizacja programów profilaktycznych;

- spotkania z policją, strażą pożarną itp.;
- koła zainteresowań;
- zajęcia SKS;
- zapoznanie z dokumentacją szkoły (statut, WZO, program wychowawczo – profilaktyczny itp.);
- pogadanki, rozmowy grupowe;
- zajęcia warsztatowe;
- indywidualna praca z uczniem i jego rodziną;
- organizacja konkursów; turniejów festiwali;
- uczestnictwo uczniów w konkursach;
- zapoznanie z zasadami BHP;
- samodzielne korzystanie z biblioteki szkolnej;
- zapoznanie z Konwencją Praw Dziecka;
- badanie samopoczucia uczniów w szkole;
- obserwacja zachowań uczniów;
- uczestnictwo i organizacja uroczystości szkolnych;
- uczestnictwo w spektaklach teatralnych;
- zawody sportowe;
- orientacja zawodowa;
- podejmowanie działań na rzecz środowiska lokalnego;
- udział w akcjach charytatywnych;
- współpraca z lokalnymi instytucjami;

11. Ewaluacja.

Przebieg pracy wychowawczo - profilaktycznej i jej efekty poddawane są systematycznej obserwacji i ocenie. Informacje zwrotne, pochodzące od uczniów, rodziców i nauczycieli, będą wykorzystywane w procesie cyklicznej oceny sytuacji wychowawczej i skuteczności działań profilaktycznych podejmowanych przez szkołę.

Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- analizę dokumentacji pedagogicznej,
- przeprowadzanie ankiet, kwestionariuszy wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- rozmowy z rodzicami,
- wyniki konkursów,
- wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli.